

ממשק בעדר בקר לחלב נגוע במחלת בת־שחפת

ד"ר מנחם דודזון, מנהל השירותים הווטרינריים בשדה, עליזה כהן, המחלקה לבקטריוLOGIA

- א. מחלת בת־שחפת היא מחלה נפוצה ביותר וגורמת נזקים כבדים בעולם כולו. בארצות הברית, אומדן הנזקים הוא מעל למיליארד דולר לשנה. במדינת ויסקונסין מעריכים ש־11 אחוזים מעדר החלב נגוע וכתוצאה מכך נגרמים הפסדים של 52 מיליון דולר לשנה. במדינת אילינוי, רמת הנגיעות בעדר החלב מגיעה ל־30 אחוזים.
- ב. סימני המחלה מופיעים בעיקר בגיל בין 2 ל־5 שנים. המחלה בצורתה הקלינית מתבטאת במצב גופני ירוד, שלשול כרוני, ירידה בתנובת החלב, הפרעות בפוריות ועליה באירוע של דלקות עטין. למחלה גם צורה תת־קלינית, כאשר סימניה אינם ברורים אולם נזקיה קיימים (ירידה בתפוקה ובפוריות ועליה במחלות עטין).
- ג. המחלה בעייתית משום ששיטות האיבחון עדיין אינן מושלמות ונדרש זמן רב לביצוען. לא קיים טיפול יעיל בבהמה החולה, ביעור המחלה מהעדר הוא תהליך מסובך, יקר ולא בטוח. החיסון אינו מונע את המחלה אלא מקטין את נזקה ומצמצם את התפשטות המחלה.
- ד. היום מקובל בעולם הרחב להנהיג שיטות ממשק בעדרים נגועים שתפקידן להקטין את ממדי ההדבקה, להקטין את הנזקים הכלכליים ולנסות לבנות בהדרגה עדר נקי ממחלה ללא הוצאות כלכליות ניכרות.
- ה. להלן מספר נתונים המתייחסים למחלת בת־שחפת, לפיהם נקבע ממשק נכון לצמצום ההדבקה והקטנת הנזקים:
 1. פרות חולות קלינית תישחטנה.
 2. פרות חשודות קלינית תבודדנה ותיערכ בדיקת מעבדה.
 3. יש להקפיד שבקבוצת היבשות לא תימצאנה פרות חשודות.
 4. יש להימנע מגידול עגלות שנוולו נגועות או כאלה שהראו סימני מחלה מיד לאחר ההמלטה.
 5. יש להפריד את הוולד מאמו מיד לאחר ההמלטה ולמונע ממנו יניקה. הוולד ינוקה מכל שאריות הזבל ויועבר לדיר היונקים.
 6. דיר היונקים יהיה מרוחק ומבודד מאזור הרפת.

נוהל הממשק בעדר נגוע יהיה כדלקמן:

7. עובדי הדיר לא ייכנסו לאזור הרפתות אלא אם יחליפו מגפיים או נעליים. יש למנוע כניסת אנשים שאינם עובדי הדיר.
8. את הקולוסטרום יש לחלוב אחרי ניקוי ושיטיפה קפדניים של העטין.
9. אין להשתמש בקולוסטרום של פרות חשודות קלינית.
10. לאחר ההגמעה בקולוסטרום יש להגמיע בתחליף חלב בלבד.
11. מדיר היונקים יועברו הוולדות לסככת גידול מופרדת מכל המבנים האחרים ברפת. יש למנוע מגע עם הפרשות של פרות מבוגרות וכן להימנע משימוש במזון מזוהם בהפרשות בקר מבוגר.
12. רצוי להשאיר את הבקר המבודד בקבוצה נפרדת. זוהי השיטה להקים בעדר דור חדש חופשי מהמחלה.
13. קניית בקר חדש תבוצע רק ממשקים חופשיים מהמחלה.
14. יש להפעיל שיטות ממשק בקבוצות הנגועות במטרה להקטין את ההפרשה ואת סיכוני ההדבקה כדלקמן:
 - א. חלוקת המזון תיעשה במשטחים נקיים מזבל. יש למנוע זיהום המזון על ידי הפרשות.
 - ב. יש לדאוג שהשקתות לא תזדהמנה בצואה.
 - ג. יש להקפיד על ניקוי יסודי לעיתים תכופות של החצרות ולמנוע מים עומדים במבנים.
 - ד. אין להשתמש בזבל לדישון שטחים המיועדים למספוא לבעלי חיים.

פטרת הבקר

ד"ר ע. צוקרמן¹, ד"ר י. ירוחם², ד"ר א. הדני¹,
 "החקלאית", גדרה, ¹המכון הוטרינרי ע"ש קמרון, בית דגן

מבוא

פטריות גורמות באדם ובבע"י למחלות עור שונות. בבע"י קיימות מספר מחלות עור הנגרמות על ידי פטריות. בשנים האחרונות אובחנה עליה משמעותית בתחלואה של מחלות עור בבע"י במשק שגורמיהן פטריות (דרמטופיטים). בממשק אינטנסיבי בו הצפיפות גדולה יחסית, התפשטות הנגע מהירה והתחלואה רבה. לקבוצת פטריות העור הנפוצות בבע"י במשק שייכים הסוגים *Trichophyton* ו-*Microsporum*. פטריות אלה גורמות לדלקת עור שטחית והפטריה מתרבה בשכבות העור המכילות קראטין.

תיאור המחלה וגורמיה

גורם פטרת הבקר היא פטריית העור – *Trichophyton verrucosum*. התסמונת הקלינית האופיינית היא ליקוי עור בצורת טבעות עם

נשירת שיער והיווצרות מעטה קשקשי בעיקר באזור הראש, סביב העיניים והאוזניים, הפנים ובאזור הצוואר (תמונה 1). לעיתים רחוקות נמצאו ליקויי עור גם בחלקי גוף אחרים. בשלב ההחלמה מבחינים בהעלמות הדרגתית של הנגע ובצמיחת שיער חדשה ממרכז הנגע להקפו. נפגעים במיוחד בני בקר צעירים. נזקיה העיקריים של המחלה הם עיכוב התפתחות השגר וסכנת הדבקה לאדם. תקופת התחלואה בבהמה הבודדת נמשכת כ-2–3 חודשים. הליקוי הפטרייתי מתרפא תוך 3–6 שבועות. בדרך כלל מבחינים בבהמות הנגועות בליקוי עור בשלבי מחלה שונים ורמת הרגישות להדבקה בפטרת אינה זהה בין פרטים שונים באותה קבוצה. בקבוצת עגלות ועגלים המחלה יכולה להימשך כ-5 חודשים. רמת התנגדות של הגוף משפיעה גם היא על